

# Pekka Nurmi: Regeringens målsättningar förutsätter insiktsfull lagberedning

Publicerad 31.10.2013

Lagstiftning är ett effektivt medel för att genomföra regeringens politik om det används målmedvetet och med eftertanke.

Det sägs ibland att det finns onödigt mycket lagstiftning. Å andra sidan finns det alltid någon som kräver nya eller detaljerade bestämmelser för att åtgärda enskilda problem. I praktiken har det dock visat sig vara svårt att upphäva existerande lagstiftning.

Därför borde det alltid i stället för att i onödan skapa ny lagstiftning övervägas om det finns andra alternativa styrningsmedel som är lättare och effektivare. Till exempel handlingsrekommendationer eller politiska åtgärdsplaner behöver inte nödvändigtvis ha formen av lagstiftning.

Beslutet att vidta lagstiftningsåtgärder ska grunda sig på en noggrann bedömning av läget, de olika åtgärdsalternativen och konsekvenserna, samt vissa andra frågor som gäller verkställigheten av lagstiftningen. I ett föränderligt samhälle där mångfalden ökar bör det noggrant övervägas hurdan lagstiftning som behövs och till vilka livsområden den ska utsträckas.

Vi måste bl.a. se till att vi inte med återopande av grundlagen utvecklar ett regelsystem som vi inte kan avveckla.

Lägesbedömningen och åtgärdsbesluten ska basera sig på tillräcklig information och nödvändiga utredningar. Under den senaste tiden har regeringsprogrammet fått en allt större roll i regeringens verksamhetspolitik. Det har påståtts att regeringsprogrammet i sin nuvarande form är alltför detaljerat och att det inte lämnar tillräckligt rum för utredningar och utvärdering av olika alternativ. Dessutom anses det att beslutsfattandet i högre grad bör baseras på expertrapporter eller att man bör fästa mer vikt vid dem vid beslutsfattandet.

Som ett exempel på denna utveckling skulle jag vilja nämna projektet för att reformera centralförvaltningen. Efter en bra och ivrig start stampar projektet nu på stället, och det väntas bl.a. på politiska riktlinjer. Man har dock inte gjort några som helst utredningar om olika alternativ och deras konsekvenser som bakgrund till dessa riktlinjer.

På en allmän nivå har det konstaterats att högklassig lagstiftning har en stor betydelse med tanke på både näringslivet och samhällets övriga verksamhet. I praktiken görs det dock nästan inga satsningar vare sig för att utveckla lagstiftningen eller för att iakttä en bestämd och enhetlig lagstiftningspolitik. Man tror att allt ordnar sig av sig självt. De få försök som gjorts för att vidta konkreta åtgärder enligt internationella exempel och rekommendationer ser ut att misslyckas till följd av kortsiktigt pysslande med detaljer och revirtänkande.

Också i detta avseende ligger vi efter andra länder med liknande samhällsliga förhållanden, men även efter många icke-europeiska länder med växande ekonomier.

Det är dock alltid möjligt att utveckla lagstiftnings- och lagberedningstekniken. Vid justitieministeriet har möjligheterna till detta nyligen förbättrats genom att skapa en elektronisk processhandbok för lagberedning och en handbok för lagberedare. Dessa hjälpmedel bör utnyttjas fullt ut.

Det bör också skapas möjligheter för unga lagberedare att lära sig i arbetet. Tidigare var sekreteraruppgifterna i olika kommittéer, kommissioner och breda arbetsgrupper bra tillfällen för lagberedare att öva sig och använda sina kunskaper. Som vi vet har antalet kommittéer minskat markant under årens lopp, vilket också kan ses som ett tecken på en försämring av den grundläggande beredningen.

Inte ens goda tekniska kunskaper kan ge hållbara eller nyttiga resultat utan anknytning till regeringens styrningsmetoder och politik. God lagstiftning är inte bara justitieministeriets utan hela statsrådets sak.

Finland har en stark tradition av god förvaltningskultur. Till många delar skulle den duga som exportvara, fast det dock är komplicerat och tidskrävande att införa detta slags kulturbundna fenomen i en annan omgivning. Det är viktigt att denna kultur inte försämras här hos oss utan snarare utvecklas.

God förvaltning innebär att beslutsfattandet baserar sig på en öppen och grundlig beredning samt på diskussion om olika alternativ och deras konsekvenser. Även en efterhandsbedömning av verksamheten och besluten hör till god förvaltning. Också i fråga om detta kunde man dra nytta av internationella jämförelser och global växelverkan.

Behovet av att utveckla god förvaltning har tagits upp på olika håll, och som ett exempel på detta kan nämnas skyddet för personer som lämnar uppgifter om missbruk inom förvaltningen (s.k. whistleblowers). Europarådet håller på att

utarbete en rekommendation om detta, och dess genomförande leder förmodligen till att bestämmelserna preciseras även i Finland.